

Statsforvalterens tilråding til
Miljødirektoratet om vern av skog for

Bjørnøya, Larvik

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Juli 2025

Innhold

1. FORSLAG	3
1.1 Hjemmelsgrunnlag.....	3
1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget	4
1.3 Andre interesser	5
1.4 Planstatus	5
2. SAKSBEHANDLING	6
2.1 Saksbehandlingsprosesser	6
2.2 Forholdet til utredningsinstruksen	6
2.3 Forvaltningsmyndighet	6
3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN	7
3.1 Avgrensing	7
3.2 Verneforskriften	7
4. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER.....	7
4.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser.....	7
4.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser	7
4.3 Avveiling skogvern - skogbruk	7
4.4 Forvaltningsmyndighet	8
5. Beskrivelse av området med merknader	8
Bjørnøya, Larvik kommune	8

1. FORSLAG

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark tilrår vern av Bjørnøya naturreservat i medhold av naturmangfoldloven (lov om forvaltning av naturens mangfold). Bjørnøya er et nytt naturreservat.

Tilrådingen omfatter 673 dekar nytt verneareal. Totalt skogareal er 670 dekar, og av dette er 626 dekar produktiv skog. (Skogdataene er hentet inn fra Viken Skog).

Området som foreslås vernet er:

1. Bjørnøya i Larvik kommune, Vestfold fylke

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet i medhold av naturmangfoldloven § 34 og § 62.

Området foreslås vernet som naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 37. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

Naturreservat skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene

a (variasjonsbredden av naturtyper og landskap)

b (arter og genetisk mangfold)

c (truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter).

Verneområdene skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål som:

- *Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.*
- *Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
- *Ingen trua arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til trua og nær trua arter og naturtyper skal bedres.*

Opprettelse av verneområdene bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl.a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne disse naturområdene mot ulike typer inngrep, gir verneområdene også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

Områdene vil bidra til å oppfylle det nasjonale målet vedtatt av Stortinget om 10 % vern av skog.

1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

Det foreslåtte verneområdet inkluderer rødlistede naturtyper og arter.

Vern av området bidrar til å redusere de negative effektene av klimaendringene, gjennom å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske økosystem. Det foreslåtte verneområdet har stor variasjon og rikt artsmangfold. Slike områder er robuste mot endringer i klimaet og bidrar til langsiktig bevaring av artsmangfoldet og opprettholdelse av de økosystemtjenester skogen gir. Vern av området vil bidra til langsiktig binding av karbon. Det meste av skogen i denne tilrådingen er gammel barskog og rik edellauvskog.

I denne verneplanen er verneverdiene for området blant annet knyttet til gammel barskog og rik edellauvskog i lavlandet, samt to rødlista naturtyper som vil bidra til å fylle mangler i vernet. Samtidig vil området bidra til å bevare trua og nær trua arter.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslaget er innhentet fra:

Naturbase: <http://naturbase.no/>

Artskart: <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Skoganalyse: <https://skoganalyse.miljodirektoratet.no/>

Blindheim, T. 2021. Kartlegging av frivillig vern 2021. Biofokus.

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i området som foreslås vernet er hogst og ulike typer utbygginger. Vern av det foreslåtte området skal gjennom bestemmelser om slike tiltak sikre arealer med viktige vernekvaliteter og bidra til dekning av viktige mangler i skogvernet. Området vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av truede naturtyper og levested for truede arter, og dermed redusere den samlede belastningen på arter som har risiko for å dø ut.

Verneforskriften åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om samlet belastning være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om miljøforsvarlige teknikker og lokalisering, samt miljøforringelser betaler der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i området vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriften kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i området.

Statsforvalteren vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Statsforvalteren anser at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Statsforvalteren har ut fra en føre-var-tilnærming i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (samlet belastning). Det foreligger ellers etter Statsforvalterens oppfatning tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av Bjørnøya naturreservat i kapittel 5.

Dersom området ikke vernes, vil det være andre sektorlover som regulerer arealbruken fremover og som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold.

1.3 Andre interesser

Kraft og energi:

Lede AS har områdekonsesjon i Larvik kommune. De anser avstanden til nærmeste nettanlegg som tilstrekkelig og har ingen planer om utvikling av regionalnettanlegg nær verneforslaget. Det er en basestasjon på den høyeste toppen på Bjørnøya, nord for delområde 1. Denne er i dag tilkoblet strømmettet via en lavspent luftledning, som det kan bli aktuelt å legge som kablet nett i eksisterende veinett i fremtiden.

Statnett SF har planer om en spenningsoppgradering av eksisterende 300 kV forbindelse til 420 kV, mellom Bamble-Porsgrunn-Tønsberg. Endelig trasé er ikke enda bestemt, men alternativ 2.0 ligger nært vernegrensen for Bjørnøya. Statsforvalteren bes om å ta forbehold om dette videre i prosessen.

Farrisvannet er regulert i forbindelse med kraftproduksjon i Fritzøe kraftverk. Fritzøe Energi AS har ingen merknader til verneprosessen.

Mineraler:

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) kom med uttalelse til høringen, men hadde ingen merknad til opprettelse av Bjørnøya naturreservat. NGU kom med uttalelse til høringen, da det er funnet mineraliseringer som inneholder forhøyede verdier av fosformineralet apatitt, niob og neodym. Volumene anses som for små til at mineraliseringene vil være av økonomisk interesse, og disse registreringene bør derfor ikke være til hinder for vern ifølge NGU.

Stier:

Det går ingen stier inn i området som Statsforvalteren kjenner til.

Traktorvei:

Det går enkelte traktorveier innenfor delområde 1. Disse er avmerket i forslaget til vernekart.

Andre interesser:

Tre vannverk henter vann fra Farrisvannet, disse eies av Larvik kommune, Porsgrunn kommune og Vestfold Vann IKS. Vestfold Vann IKS ønsker at det ikke åpnes for beiting i verneforskriften med hensyn til avrenning til drikkevannskilden. Larvik kommune viser til kommuneplanens arealdel, der nye tiltak innenfor nedbørfeltet skal vurderes med hensyn til fare for forurensning av drikkevannet. Utover det har de ikke merknader til verneplanen. Porsgrunn kommune hadde ingen merknader til høringen.

Interesser knyttet til friluftsliv og jakt vil bli ivaretatt gjennom et varig vern av området, og gjennom verneforskriften.

1.4 Planstatus

Arealet i dette verneforslaget er avsatt som LNFR-område i Larvik kommune sin arealplan. Det er flere hensynssoner i området:

H740: Bjørnøya ligger innenfor Båndleggingssone for vernet vassdrag (Siljanvassdraget)

H110: Bjørnøya ligger innenfor Sikringsone for Farris, drikkevannskilde

H570: Hele Bjørnøya er avsatt med i Hensynssone bevaring kulturlandskap og kulturmiljø

2. SAKSBEHANDLING

2.1 Saksbehandlingsprosesser

Navn	Tilbud	Oppstart	Høring
Bjørnøya	08.03.2021	13.12.2023	06.01.2025

Frist for uttalelse til høringen var 06.03.25.

Tilbud om vern kom fra to grunneiere den 08.03.2021 via Viken Skog. Området ble kartlagt etter både gammel og ny metodikk i 2021. Ingen endringer i avgrensing har blitt gjort etter oppstart.

2.2 Forholdet til utredningsinstruksen

Verneforslaget er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 og 2 begrunnes verneforslaget på overordnet nivå og sammenhengen med nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur belyses. Videre omtales kort hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 4 vurderes samfunnsnyttene av verneforslaget på et overordnet nivå, sammen med økonomiske og administrative konsekvenser. I kapittel 5 omtales og vurderes generelle kommentarer og konkrete merknader til verneforslaget for Bjørnøya naturreservat fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen har medført inkluderende prosesser som sikrer en vellykket gjennomføring.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er dermed oppfylt.

2.3 Forvaltningsmyndighet

Aktuelle kommuner skal gjennom høringsprosessen gi tilbakemelding på om de ønsker å få tildelt forvaltningsmyndighet for nye verneområder i tråd med gjeldene politikk på området. I denne saken har det ikke kommet noe uttalelse fra Larvik kommune på dette. Forvaltningsmyndigheten fastsettes gjennom forskriften når områder vedtas vernet.

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN

3.1 Avgrensning

Det er ikke gjort endringer i avgrensning av området etter høring.

3.2 Verneforskriften

Det er ikke gjort endringer i verneforskriften etter høring.

4. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

4.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser

Området er i kommunenes arealplaner avsatt til Landbruks-, natur-, friluftsmål, samt reindrift (LNFR-område). Kartlegging av områdets naturverdier er gjennomført som del av verneplanprosessen. Bruksinteresser er klarlagt gjennom høring av verneforslag og annen kontakt med berørte parter.

Vernet vil begrense de fremtidige mulighetene for bl.a. skogbruk, jordbruk, mineralutvinning regulering av vassdrag, nedbygging og annen omdisponering fra natur til andre formål. Det er ellers i verneplanprosessen lagt vekt på å imøtekomme andre interesser gjennom avgrensning og forskriftsutforming.

Statsforvalteren mener at verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer Statsforvalteren det slik at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne ikke kan verdsettes. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslaget vil også sikre viktig område for friluftsliv.

4.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser

De største kostnadene som følge av etablering av verneområder vil være utgifter til forvaltning og skjøtselstiltak for å opprettholde verneverdiene. I tillegg vil det kunne være behov for å restaurere natur i deler av området. Basert på nåværende kunnskap om Bjørnøya ser ikke Statsforvalteren behov for verken restaurering eller utarbeidelse av skjøtelsplan, men det kan ikke utelukkes at det kan bli aktuelt på et senere tidspunkt med uttak eller skjøtsel av plantet gran og fremmede arter som parkslirekne og buskhyll, samt fristilling av grov eik.

4.3 Avveining skogvern - skogbruk

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fikk den 1. juli 2020 i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet å utrede forvaltningstiltak knyttet til

skogvern og konsekvenser for avvirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktoratene foreslått retningslinjer for avveininger.

I oppdrag fra Klima- og miljødepartementet datert 8.11.2021 ba Klima- og miljødepartementet om at forslaget iverksettes, med noen mindre justeringer. For privateid skog skal forslaget iverksettes for områder der det mottas tilbud etter 1. februar 2022, og ved vern av offentlig eid grunn for områder der det meldes oppstart fra og med samme dato.

Området Bjørnøya er tilbudt for frivillig vern av grunneier før 1. februar 2022. Området omfattes derfor ikke av oppdraget fra Klima- og miljødepartementet.

4.4 Forvaltningsmyndighet

Statsforvalteren har i forbindelse med høringen ikke fått bekreftet om Larvik kommune ønsker forvaltningsmyndighet for naturreservatet. Kommunen har stått på høringslista, og blitt forespurt direkte i høringsdokumentet. Vi legger derfor til grunn at kommunen ikke ønsker forvaltningsmyndighet over området.

5. Beskrivelse av området med merknader

Bjørnøya, Larvik kommune

Totalareal 673 dekar.

Skogareal totalt 670 dekar.

Produktiv skog 626 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Verneformål

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer bestemte typer natur i form av gammel barskog, rik edellauvskog, rik blandingsskog og rik sumpskog i lavlandet. Området har større arealer med biologisk gammel skog, gamle eik- og lindeskoger og skog på høy bonitet
- b. har forekomster av nær trua og trua arter og naturtyper, og har særlig betydning for biologisk mangfold

Verneverdier

Området ligger i boreonemoral vegetasjonssone og består av tre delområder på Bjørnøya. Tilbudet besto opprinnelig av fire delområder, men delområde 3 og 4 (i nord) ble utvidet og slått sammen til ett delområde etter kartlegging og befaring. Delområdene består av kalkfattig mosaikk med eldre furuskog og bar-blandingsskog, med en del eik og boreale løvtrær. Det er flere innslag av kalkrik mosaikk med lågurtskog og kalklågurtskog, med stedvis mye lind, ellers mye eik. Rik edellauvskog kommer også inn i skrenter og skar, ellers finnes spredte lommer med plantet gran. I delområde 3 og 4 finnes også fuktskog med innslag av svartor og ask.

Skogene er i snitt gamle med godt med dødved i områder som ikke er dominert av furu. Det finnes enkelte spor etter tidligere hogster i form av granplantasjer og gamle stubber.

I delområde 1 er de viktigste naturverdiene knyttet til gammel og rik edellauvskog og gammel furuskog, mange hule edellauvtrær, samt død ved av lind, eik, osp og furu. En forholdsvis høy andel

av furuskogen regnes som biologisk gammel, samt deler av den rike edellauvskogen. Her finnes gode forekomster av de rødlistede naturtypene frisk, rik edellauvskog (NT) og lågurtedellauvskog (VU).

I delområde 2 er de viktigste naturverdiene knyttet til gammel furuskog og død ved av eik og boreale løvtrær, samt gammel granskog på høy bonitet. Det finnes noen mindre forekomster av lågurtedellauvskog (VU) i området.

I delområde 3 og 4 er de viktigste naturverdiene knyttet til gammel skog og rik edellauvskog, et par hule edellauvtrær, samt litt død ved av eik, osp og furu. Det finnes små innslag av lågurtedellauvskog (VU).

Det er funn av flere rødlistede arter av sopp, karplanter og insekter innenfor områdene.

Tabellen viser en samlet oversikt over rødlista arter innenfor verneforslaget.

Kategori	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Artsgruppe
Nær truet (NT)	<i>Rubus caesius</i>	Blåbringebær	Karplanter
Nær truet (NT)	<i>Haploporus tuberculosus</i>	Eikegreinkjuka	Sopper
Nær truet (NT)	<i>Phellinus robustus</i>	Eikeildkjuka	Sopper
Nær truet (NT)	<i>Phellinus pini</i>	Furustokkjuka	Sopper
Nær truet (NT)	<i>Tilia cordata</i>	Lind	Karplanter
Nær truet (NT)	<i>Antrodia pulvinascens</i>	Ospehvitkjuka	Sopper
Nær truet (NT)	<i>Xylobolus frustulatus</i>	Ruteskorpe	Sopper
Nær truet (NT)	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Sinoberbille	Insekter
Nær truet (NT)	<i>Picoides tridactylus</i>	Tretåspett	Fugler
Sårbar (VU)	<i>Scardia boletella</i>	Knuskkjukemøll	Insekter
Sterkt truet (EN)	<i>Ulmus glabra</i>	Alm	Karplanter
Sterkt truet (EN)	<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	Karplanter

Delområdene har god topografisk variasjon, noe som gir rom for variasjon og mange nisjer med tilhørende potensial for artsmangfold, særlig for vedboende sopp og insekter. Det er også kartlagt flere MiS-livsmiljøer/nøkkelbiotoper i delområdene.

Delområdene har blitt kartlagt både etter gammel metodikk med stjernesetting og etter ny metodikk med vernescore.

Delområde 1 fikk 4,67 i vernescore og er vurdert til nasjonalt verdifullt (***). Delområde 2 fikk en vernescore på 4 og er vurdert som regionalt verdifullt (**). Delområde 3 og 4 fikk 4 i vernescore og én stjerne hver, dvs. lokalt verdifullt (*).

Områdene oppfyller mangler i skogvernet knyttet til gammel og rik edellauvskog, gammel furuskog, gammel granskog, rik blandingsskog, lavlandsskog og eikeskog. En forholdsvis stor andel av skogen regnes som biologisk gammel og på høyere boniteter. Området ligger i tillegg i en region med stort potensial for rødlistede arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går enkelte traktorveier innenfor delområde 1. Disse er tegnet inn i forslaget til vernekart. Statsforvalteren er ikke kjent med at det er andre innretninger eller tekniske inngrep innenfor området. Av andre interesser anser Statsforvalteren friluftsliv og jakt som de mest aktuelle.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Verneplanen for området ble sendt på høring til:

Grunneiere, Larvik kommune, Vestfold fylkeskommune, Larvik og omegns Turistforening, Naturvernforbundet i Larvik, Larvik Botaniske Forening, Larvik og Omegns JLF, Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold, Naturvernforbundet i Vestfold, Birdlife Norge avd Vestfold, Norges Jeger- og Fiskeforbund Vestfold, Vestfold og Telemark Orienteringskrets, Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) region sør, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft AS avd Larvik, Vestfold Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag av Vestfold Bondelag, Vestfold Sau og Geit, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for Mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes landsforbund, KS-kommunesektorens Organisasjon, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, NTL Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges bondelag, Norges geologiske undersøkelse, Norges handikapforbund, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite, Norges luftsportforbund, Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (NMBU), Norges Miljøvernforbund, Norges vassdrags- og Energidirektorat (NVE), Norges Biologforening (BIO), Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, NIBIO – Norsk Institutt for Bioøkonomi, Stiftelsen Norsk Institutt for Naturforskning NINA, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Birdlife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk forening, Norskog, VY Norge AS, NTNU Fakultet for Naturvitenskap, NTNU Vitenskapsmuseet, Sabima, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Statens Vegvesen Vegdirektoratet, Stiftelsen WWF Verdens Naturfond, Lede AS, Institutt for Biovitenskap, Universitetet i Oslo, NTNU, Ringve Botaniske Have, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage og DNT Vestfold.

Det har kommet inn sju høringsuttalelser til verneforslaget. Vi har også tatt med uttalelser til oppstartsmeldingen når vedkommende instans kun har kommet med uttalelse til den og ikke høringen.

Landbruksdirektoratet (brev datert 19.12.2023) har ikke kommet med innspill til høringen, men har gitt uttalelse til oppstartsmeldingen. De har gitt noen generelle innspill som omhandler traktorveger og ferdselsveger, og merking og rydding av slike, støler/seterområder, beiting og reindrift. Landbruksdirektoratet skriver videre at de går ut fra at Statsforvalterens landbruks- og reindriftsfaglige kompetanse blir involvert i utforming av forskrift og verneplan.

Forsvarsbygg (brev datert 31.1.2024) har ikke kommet med uttalelse til høringen, men har kommet med følgende uttalelse til oppstartsmeldingen: «*Vi viser til varsel om oppstart av verneprosess for 11 skogområder i Vestfold og Telemark. Det gjelder oppstart av verneprosess for områdene Høgffjell, Turkollen, Nesfjellet, Mælestauljuvet, Bjørnøya, Sprena, Granasneskollen og utvidelse av eksisterende naturreservat for Bratterudskog, Rollagåsen, Fjellstulfjellet og Bandaksliane.*

Forsvarsbygg gir høringssvar i denne type saker med det utgangspunkt å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser.

Vi ser ingen konflikter med de foreslåtte områdene. Vi ber imidlertid om at det generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy inntas i forskriftstekstene for alle områder.

Vi har ingen ytterligere merknader til verneforslaget.»

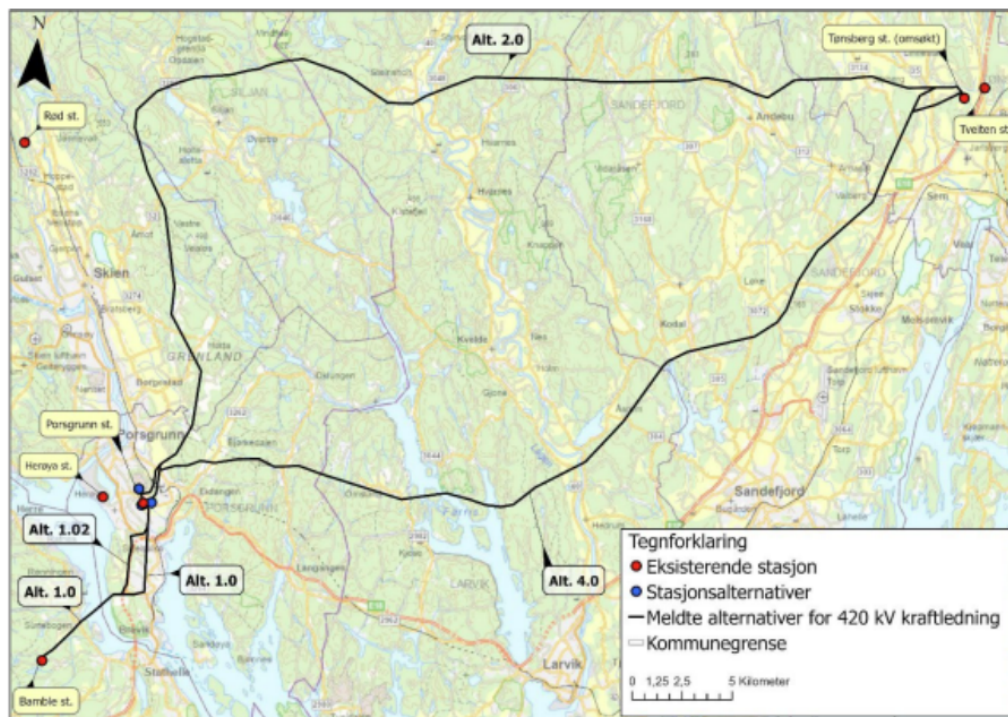
Språkrådet (brev datert 8.1.2025) har gitt uttalelse til høringen, men har ingen merknader til verneforslaget.

Statnett SF (brev datert 16.1.2025) uttalte til høringen at de har planer om en spenningsoppgradering av eksisterende 300 kV forbindelse til 420 kV, mellom Bamble-Porsgrunn-Tønsberg. Videre uttalte de som følger:

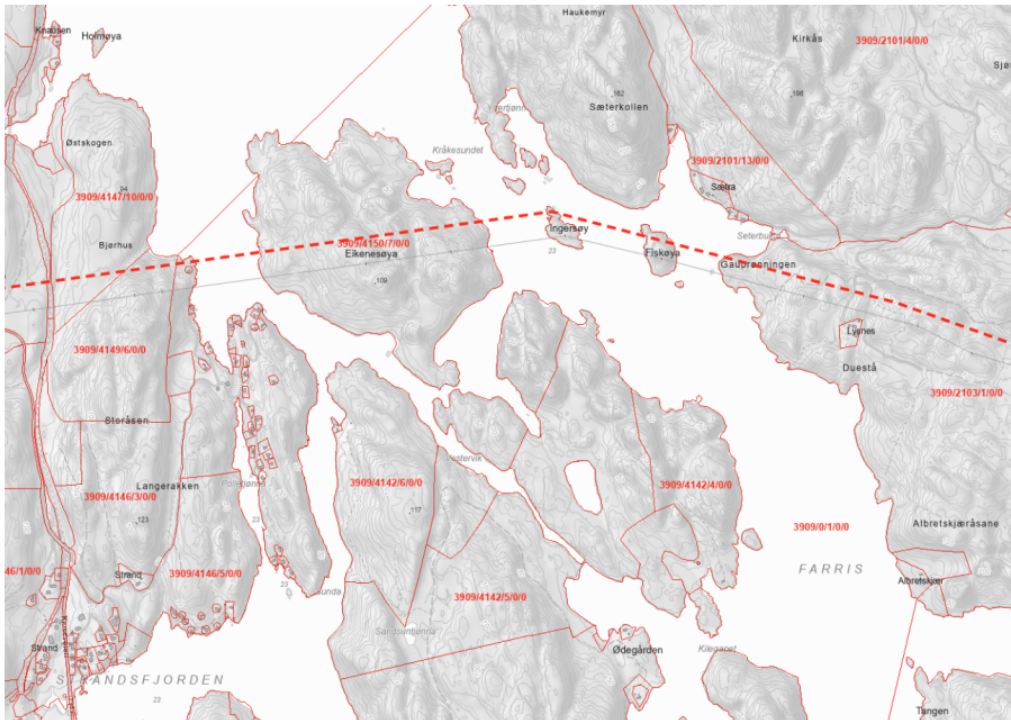
«Mellom nye Porsgrunn transformatorstasjon og Tønsberg transformatorstasjon (omsøkt i 2023) meldes to hovedalternativ, en nordøstlig og en sørøstlig forbindelse.

...

Alternativ 2.0 representerer den nordøstlige forbindelsen. Forbindelsen innebærer ny 420 kV ledning fra Porsgrunn og nordover gjennom Skien og Siljan kommuner i høyereliggende skogsterreng. Nord for Opdalsvannet i Siljan kommune samføres hovedsakelig ny 420 kV med eksisterende nett (eksisterende 420 kV ledning og regionalnettsledninger) østover i retning Tønsberg. (se vedlagt oversiktsbilde). Endelig trase er enda ikke bestemt. Dette alternativet ligger nært forslaget om naturreservat på Bjørnøya og vi ber om at det tas forbehold om dette videre i prosessen.

Oversikt over alternativer for 420 kV forbindelse mellom Bamble, Porsgrunn og Tønsberg

Oversiktsbilde over planlagt 420 kV ledning nær Bjørnøya

»

Lede AS (brev datert 27.1.2025) har gitt uttalelse om at de ikke har eksisterende nettanlegg innenfor det foreslåtte verneområdet, og det foreligger heller ingen planer om utvikling av nettanlegg innenfor det foreslåtte verneområdet. Avstanden til nærmeste etablerte nettanlegg utenfor det foreslåtte verneområdet anses som tilstrekkelig, og det foreligger ingen planer om utvikling av regionalnettanlegg nær ved det foreslåtte verneområdet. Videre uttaler Lede AS:

«På den høyeste toppen på Bjørnøya er det etablert en basestasjon for nettverk. Denne er i dag tilkoblet strømmettet via en lavspent luftledning. I fremtiden kan det bli aktuelt å legge om denne luftledningen til kablet nett. Naturlig trase for kabling vil da bli i eksisterende veinett, som i planforslaget ligger på grensen til verneområdet. For å muliggjøre denne fremtidige endringen er det ønskelig at standardbestemmelser for nettanlegg tilføyes i verneforskriften.»

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) (brev datert 12.2.2025) viste til sin uttalelse til oppstart av verneprosessen, der de uttalte at deres sektorområde ikke ble berørt av verneplanen. Videre har de ingen merknader til høringen.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) (brev datert 15.2.2025) uttalte til høringen:

«Magasin

Bjørnøya grenser med høyeste regulerte vannstand til Farrisvatn som er regulert i forbindelse med kraftproduksjon i Fritzøe kraftverk. Det er Fritzøe Energi AS som eier kraftverket. Farrisvatn benyttes i tillegg til drikkevannsforsyningen. Tre vannverk henter vann fra Farrisvannet, og disse er Gopledal vannbehandlingsanlegg (eies av Larvik kommune), Valleråsen vannbehandlingsanlegg (eies av Porsgrunn kommune) og Seierstad vannbehandlingsanlegg (eies av Vestfold Vann IKS). Vannet reguleres mellom LRV på 20,25 moh og HRV på 23,25 moh. Av hensyn til vannforsyningen holdes laveste normal driftsvannstand i magasinet på kote 20,75. Kun ved behov for nødvendig vedlikehold eller andre særlige tilfeller kan magasinet benyttes under kote 20,75.

Vi ber statsforvalteren om å ta kontakt med Fritzøe Energi AS, Larvik kommune, Porsgrunn kommune og Vestfold Vann IKS slik at de kan uttale seg om det er noen tilpasninger som trengs i verneforslaget for å drifte og vedlikeholde vannverk og reguleringen. Vi ber spesielt om innspill om tiltak som krever motorisert ferdsel eller arbeid i det foreslåtte verneområdet. Vi ber også om å sende høringsdokumentet til Mattilsynet slik at de kan vurdere konsekvenser av vern for drikkevannsforsyning. Videre ber vi Fritzøe Energi om å vurdere behovet knyttet til reguleringen av Farrisvannet.

Eksempel på en slik tiltak kan være erosjonssikring som er forårsaket av reguleringen. Erosjonen kan oppstå i et område over HRV i forbindelse med flomsituasjoner eller en spesiell kombinasjon av vind og bølger. Områdene langs vannkanten til et reguleringsmagasin kan også bli berørt av vegetasjonsrydding hvis det er fare for at trær faller i vannet og påfører skader på dammen eller inntaket.

Nettanlegg

Vi registrerer at Statnett hadde levert et innspill angående spenningsoppgradering av Bamble-Porsgrunn-Tønsberg fra 300 kV til 420 kV. To alternativer for den oppgraderte linja ligger nært Spreng og Bjørnøya. Vi ber statsforvalteren om å ta kontakt med Statnett for å avklare hvilke tilpasninger som er aktuelle for en eventuell utbygging og drift av den oppgraderte linja. Lede AS er områdekonsesjonærer. Lede AS har ingen merknader til verneforslaget.»

Bane Nor (brev datert 20.2.2025) viser til høringen at området ikke berører jernbanens interesser og de har derfor ingen merknader.

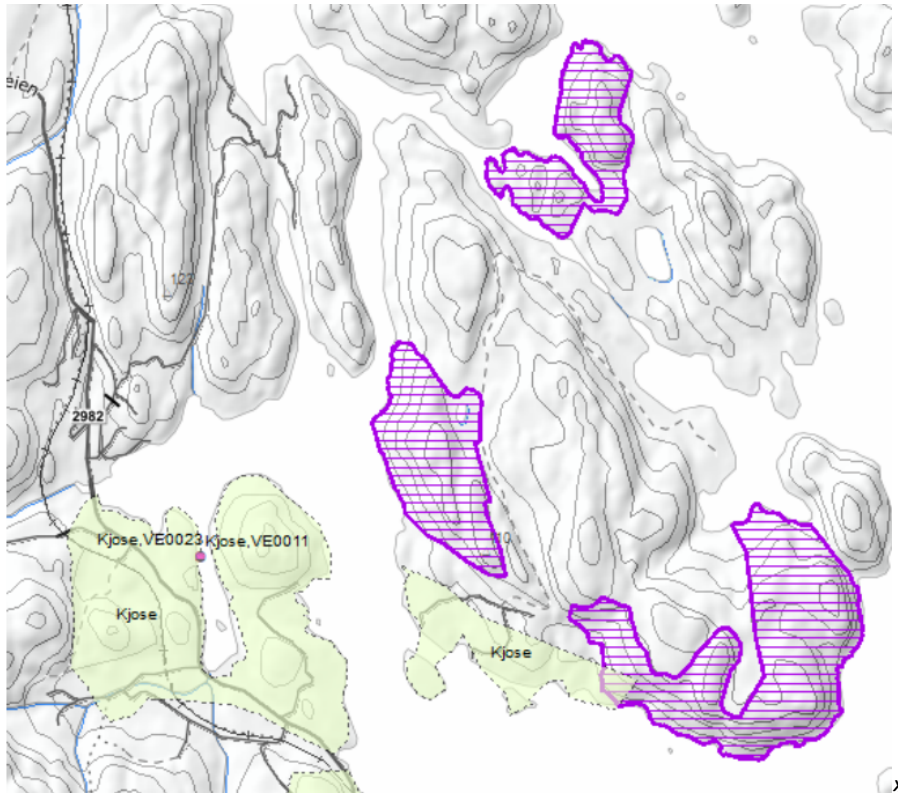
Norges Geologiske Undersøkelse (NGU) v. Agnes Raaness (e-post sendt 5.3.2025) uttalte til høringen:

«Vedrørende de foreslåtte vernearealene på Bjørnøya overlapper disse delvis med arealer hvor det er funnet mineraliseringer som inneholder forhøyede verdier av fosformineralet apatitt, niob og det sjeldne jordmetallet neodym. Alle disse regnes som kritiske i europeisk sammenheng, men volumene ved Kjøse og på Bjørnøya anses som for små til at mineraliseringene p.t. vil være av økonomisk interesse. Disse registreringene bør derfor ikke være til hinder for vern.

Registrering «Kjøse» i NGUs databaser over mineralressurser:

<https://geo.ngu.no/api/faktaark/mineralressurser/visMetaller.php?objid=39246&lang=nor>

Utdrag fra kart som viser overlappende område på Bjørnøya:

Fritzøe Energi v/Thomas Olstad (e-post sendt 2.6.2025) uttalte til høringen:

«Viser til epost nedenfor og vedlagte dokumenter høring av verneplan for Bjørnøya i Larvik kommune.

Vi forholder oss til at eventuelt vedtak om verneplan for Bjørnøya ikke vil komme i konflikt med vår konsesjon og tillatelse for drift av Fritzøe Kraftverk i Farrisvassdraget i Larvik kommune av 16. desember 2024.»

Vestfold Vann IKS (brev datert 4.6.2025) uttalte:

«Bjørnøya i Farrisvannet omfattes av bestemmelsene i kommeplanens arealdel for Larvik kommune; Sikring av nedbørsfelt drikkevann – H110_1 (Farris). Nye tiltak innenfor hensynssonen skal vurderes om de vil forurense eller representere en fare for forurensning av drikkevannskilden.

VV oppfatter at verneplanen generelt vil være positivt for drikkevannsinteressene. Det vil imidlertid være økt fare for forurensning dersom verneplanen tilrettelegger for ny beitebruk eller en økning av evt. eksisterende beitebruk på områdene.

Avrenning fra landbruk kan føre til dårlig økologisk tilstand og mye tarmbakterier i tilløpsbekker. Forurensningsanalyse for Farrisvannet (NIVA rapport 2016) anbefaler at eksisterende praksis for beite og områder med beitearealer bør gjennomgå med hensyn på fare for avrenning til Farrisvannet. Totale tilførsler av fosfor til Farrisvannet bør ikke øke. Risiko for at døde beitedyr blir fraktet av vannstrøm og vind til råvannsinntakene, bør heller ikke utelukkes.

Vestfold Vann IKS anbefaler derfor at verneforskriften ikke åpner for beitebruk på områdene.»

Larvik kommune v/Trond Strandberg (e-post sendt 2.7.2025) uttalte til høringen at Larvik kommune ikke har vesentlige merknader til saken med tanke på drikkevannshensyn. Videre uttaler de at de

ikke har direkte restriksjoner mot beite i nedbørsfeltet ved Farrisvannet, men viser til at kommuneplanens arealdel sier at nye tiltak innenfor nedbørsfeltet skal vurderes med hensyn til faren for forurensning av drikkevannskilden.

Statsforvalteren har vært i muntlig kontakt med Porsgrunn kommune v/Kjell-Henrik Semb, som uttaler at de ikke har merknader til saken.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspill fra Landbruksdirektoratet vil Statsforvalteren kommentere at det ikke ligger støl/sæterområde innenfor verneforslaget, men at det er tatt høyde for det og de andre innspillene i verneforskriften.

Statnett SF viser i sin uttalelse til planer om en spenningsoppgradering av eksisterende 300 kV forbindelse til 420 kV, mellom Bamble-Porsgrunn-Tønsberg. Et av hovedalternativene, den sørøstlige forbindelsen, ligger nært Bjørnøya. De ønsker derfor at det tas forbehold om dette videre i prosessen og at de får være høringspart videre i planarbeidet. Ifølge oversiktsbildet vil dette hovedalternativet ligge noen meter nord for den allerede eksisterende forbindelsen. Dagens forbindelse ligger ca. 170 m fra Bjørnøya på det nærmeste. Statsforvalteren anser det derfor ikke som nødvendig å ta inn bestemmelser for dette i verneforskriften.

Lede AS viser i sin uttalelse til at det er etablert en basestasjon for nettverk på den høyeste toppen på Bjørnøya. Denne er i dag tilkoblet strømmettet via en lavspent luftledning, men det kan i fremtiden bli aktuelt å legge denne luftledningen til kablet nett i eksisterende veinett på Bjørnøya. Da veinettet ligger på grensen til verneforslaget ønsker de at standardbestemmelser for nettanlegg tilføyes i verneforskriften. Statsforvalteren har lagt vernegrensen 4m fra veinettet for å hensynta en eventuell kabel, og anser det derfor ikke som nødvendig å tilføye standardbestemmelser for nettanlegg i verneforskriften.

NVE viser i sin uttalelse til at Farrisvatn er regulert i forbindelse med kraftproduksjon i Fritzøe kraftverk, og benyttes i tillegg til drikkevannsforsyning. Tre vannverk henter vann fra Farrisvannet. De ber derfor Statsforvalteren ta kontakt med eiere av kraftverket og vannverk slik at de kan uttale seg om det er noen tilpasninger som trengs i verneforslaget for å drifte og vedlikeholde vannverk og reguleringen. De ber spesielt om innspill om tiltak som krever motorisert ferdsel eller arbeid i det foreslåtte verneområdet. De ber også Statsforvalteren om å sende høringsdokumentet til Mattilsynet slik at de kan vurdere konsekvenser av vern for drikkevannsforsyning. Videre ber de Fritzøe Energi om å vurdere behovet knyttet til reguleringen av Farrisvannet, som f.eks. erosjonssikring eller vegetasjonsrydding. Videre viser de til Statnett SF sitt innspill angående spenningsoppgradering, og ber Statsforvalteren ta kontakt med Statnett for avklare hvilke tilpasninger som er aktuelle for en eventuell utbygging og drift av den oppgraderte linja.

Statsforvalteren har kontaktet eiere av kraftverk og vannverk, samt Mattilsynet i etterkant av høringen. Vestfold Vann IKS uttaler at de er bekymret for økt fare for forurensning av drikkevannet dersom det åpnes opp for beiting i det foreslåtte verneområdet. Larvik kommune viser til kommuneplanens arealdel, hvor det fremgår at nye tiltak innenfor nedbørsfeltet skal vurderes med hensyn til faren for forurensning av drikkevannskilden.

Statsforvalteren vurderer at det ikke er naturlig å sette restriksjoner for beiting i verneforskriften, bl.a. fordi slike restriksjoner vil være av hensyn til påvirkning på naturmangfoldet. Det er ingen

kjente behov for beiting som skjøtselstiltak innenfor naturreservatet, så det at det tillates beiting etter verneforskriften betyr ikke at det vil føre til ny beitebruk eller en økning som følge av vernet. En regulering av beite av hensyn til drikkevannskilden må i så fall reguleres gjennom annet lovverk. Ifølge Larvik kommune er det ikke satt noen direkte restriksjoner mot beite i nedbørsfeltet, men siden det ikke går beitedyr på øya i dag må eventuell fremtidig utsetting av beitedyr slik vi forstår det, vurderes som et nytt tiltak i tråd med kommuneplanens bestemmelser med hensyn til drikkevannskilden.

Videre har Porsgrunn kommune og Fritzøe Energi ingen merknader til høringen. Mattilsynet har ikke kommet med uttalelse og vi legger derfor til grunn at de ikke har innspill til saken. Dersom de har merknader til saken i etterkant, må dette i så fall oversendes direkte til Miljødirektoratet.

Statsforvalteren har ikke tatt kontakt med Statnett SF i forbindelse med mulig ny kraftlinje nord for verneområdet. Siden det ikke er konkrete planer om linja, samt at den er planlagt utenfor verneområdet ser vi ikke behov for tilpasninger i verneforskriften.

Statsforvalteren legger til grunn NGU sine uttalelser om at vernet ikke vil komme i konflikt med interesse for registrerte mineralressurser.

Øvrige uttalelser tas til etterretning.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Bjørnøya som i høringsforslaget.

Avgrensing

Arealet er ikke endret etter høring.

Verneforskrift

Det er ikke gjort endringer i verneforskriften etter høringen.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Vedlegg:

Vedlegg 1. Forslag til vernekart for Bjørnøya, Larvik

Vedlegg 2. Verneforskrift

Vedlegg 3. Høringsuttalelser